

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Závada Péter

(*Akkezdet Phiai*)

BUDAPESMÓD

(részlet)

Budapest füstös nappalim,
ahova talpig fáradtan
érek haza aznap is,
ha éppen otthon maradtam.

Budapest a dús század.
A Duna a mosolyod,
ha fürdéskor a duschbad
épp az ajkadon csorog.

Budapest az önmarcang,
a hídvám és a sarc.
Egy elmemélyi néma hang.
Egy arc nélküli arc.

Ha szélesebb lenne,
lehetne gyúrópad.
Rajta tricepszezne
egész Európa.

Budapest az éjszaka:
egy lehordott zsúrnadrág.
Épp hogy egy kissé szakadt.
Épp hogy túl nagy rád.

Tömény szoknyaköltemény.
Klasszikus, de kortárs.
A konformizmus kosztümén
Pest a mélydekoltázs.

Budapest izzadt, sós ing
csak úgy behányva
Európa shopping
papírzacskójába.

Pánik és malteregő.
Kis szájszéli komplexus.
Egy kifosztott Tesco
polcán hagyott konzervhús.

Pest: erkélyen disznót vágni.
Lakótelep, terasz, kiskád.
Hogy tavasszal a Kosztolányin
virágzanak a rasszisták.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

GÓRCSÓ ÉS TÁGASSÁG, JUTALOMJÁTÉK FORMÁJÁBAN

Török András

Másfél évvel az Ybl bicentenáriumi év lezárulta után megjelent egy több tekintetben különleges könyv, amelynek csak a tárgya világos (a 19. század meghatározó magyar építésze), de se fókusza, se célja nem magától értetődő. Műfaja az építészettörténet, az urbanisztika és a gyakorlati műemlékvédelem határvidékén keresendő.

Ez a könyv tizenkét jelentős Ybl Miklós épületet vesz górcső alá, amelyek mind a Nemzeti Múzeum közelében épültek – nyolc épület a szűken vett Palotanegyedben, három a negyedet határoló út vonal belvárosi oldalán épült, egyetlen ház (Vámház körút 15.) pedig a közelben, a Ferencváros peremén áll.

Ez a könyv voltaképpen az „Ybl-épületsorok az Unger-háztól a Kálvin térig” című két évvel ezelőtt megjelent alapos jegyzetekkel ellátott tudós kiadvány folytatása. Ahogy az egyik szerző, Hidvégi Violetta írja a bevezetőben: „Megfordultak az arányok; a szöveg visszahúzódtott és a látvány lett a főszereplő. Két művészeti ágat kapcsoltunk össze: az építészetet és a fényképezést. Két korszakot: a XIX. és a XXI. századot. A XIX. század meghatározó építésze, Ybl Miklós és a korszak kiemelkedő városfényképésze, Klösz György munkáit állítottuk párba. Hozzájuk csatlakozott napjaink fényképésze, Sebestyén László, aki egyaránt használja a modern kor digitális fényképezőgépét, de a nagy elődhöz hasonló eljárással is készít felvételeket. Klösz munkái nem sokkal átadásuk után ábrázolják Ybl épületeit, míg Sebestyén László képein azt láthatjuk, milyenné váltak az eltelt közel másfél évszázadban. Jól sáfárcodtunk-e a ránk bízott építészeti hagyatékkal, vagy méltatlannak bizonyultunk rá.”

Hidvégi Violetta szakmai pályafutásának javát Ybl Miklós bűvöletében töltötte. A bicentenárium idejére már a végére ért a csaknem hater darabos tervtár digitalizálási projektjének, amely ma már interneten keresztül is hozzáférhető. Ez már a harmadik Ybl könyv, amit részben ő jegyez. Van köztük szakkönyv, van átfogó népszerűsítő könyv, és itt van ez a munka, amely műfaját tekintve is saját találmány. Már a jól megválasztott cím („Áthallások”) is ezt sugallja: a szerzőket a múlt és a jelen egyszerre érdekli. Egyszerre tartják fontosnak az emlékállítás gesztusát (három épület már elpusztult – helyükön, ezt kijelenthetjük a szerzők helyett, méltatlan épületek állnak) és a „bevésést” – és nem csak a város története iránt érdeklődő egyre szélesebb közönség számára, hanem a külföldi kutatókra is gondoltak. Ez a népszerűsítő könyv a címlaptól a mutatóig, minden részletre kiterjedően magyar, német és angol nyelvű. Talán nem korai a BFL kiadványai között egy lassan kirajzolódó kvázi-sorozatról beszélni (azonos méret, többnyelvűség, hajlam a forrásközlésekre – de szellemi sokszínűség, sokfajta design.)

A könyv két nagy részre tagolódik: I. Írások, II. Részletek. Az első részben a levéltáros szerző (levéltárosok között az egyik legjobb kolumnista, a népszerűsítő között az egyik leg tudósabb személy) egyenként sorra veszi a 12 tárgyalta épületet. Már a címeivel is elbájolja és marasztalja az olvasóit – ezzel a szerző célja az lehetett, hogy olvasásra – neadjisten vásárlásra – sarkallja a felületes könyvesbolti lapozgatókat. Nagy kedvencem: „A hétgyermekes özvegyasszony otthona: Pálffy Pálné grófnő palotája 1867-1869.” A szövegek minden lényeges tudnivalót tartalmaznak, stílusuk szerint a lexikoncikk sivárságán túl, a regényes helytörténetírásnál jóval innen járva. A szócikkek mellett eredeti Klösz képek, és Sebestyén László hasonló kameraállásból felvett analóg képei láthatók.

A II. rész hét alfejezetre oszlik: Alaprajzok / Homlokzatok / Nyílászárók / Lépcsők / Belső udvarok / Díszítő részletek / Berendezés. Az eredeti tervek mellé Sebestyén László digitális technikával készült színes felvételeit tördelték. A sok figyelemre méltó kép közül is kirínak a bravúros lépcsőfelvételek: 128-129., 138., 145. oldalon.

Sebestyén Lászlót e hasábkokon dicsérni (mint a lap újraindulása óta állandó fotográfusát) nem illendő dolog. De lassanként Klösz Györgyhöz mérhető ambícióját (és munkabírását!) regisztrálni talán lehet. Meg sajnálkozni afelett, hogy hiányzik mögüle a Klösz nyomda nyújtotta anyagi biztonság – így a városon kívül mást is kell fényképeznie, hogy megélhetését biztosítsa.

Ennek a könyvnek vagy egy további társszerzője is: a grafikus *Juhász Veronika* (ő tervezte az erre a kiadványra a legkevésbé sem hasonlító, „A modern reneszánsz derült idomai” című Ybl könyvet is). Ez a terv szikár, szinte műszaki kiadvány rendjét idéző tipográfiát rendelt a szövegek és fotók mellé. Legnagyobb kedvencem a 4. oldalon található (az utolsó oldalon és a hátsó borítón kicsit változtatott formában megjelenő) körbe foglalt térképvázlat, a tárgyalta tizenkét épület jelmagyarázata. A kerek forma a mikroszkóp (a „górcső”) nézőkéjében feltárukt képet idézi. (Kiseb kedvenceim a mindig háromjegyű oldalszámok, az elpusztult épületeket jelző keresztek, a tartalomjegyzék oldalszámái előtti nyilak.) De az egész terv nagyvonalú, elegáns, a lényegre kiemelő, egyben egységes. Korszerű tipográfia felsőfokon.

Ne hagyjuk, hogy elsikkadjon az az öröndetes tény is, hogy az idén újra indult Városháza Kiadó is a kiadvány mellé állt, segítve a méltó megjelenést. Helyesen pozícionálja magát, ha úgy érzi, hogy ilyesmi is a dolga, nem csak az önálló dicsőség kívívása. ●

Hidvégi Violetta – Sebestyén László: Áthallások. Ybl a Palota-negyedben (Budapest Főváros Levéltára – Városháza Kiadó, 2016. Tervezte Juhász Katalin. Kiadók Dr. Kenyeres István és Csomós Miklós. 204 oldal, ára 3 900,-Ft

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**HEVESI LAJOS:
KARCKÉPEK AZ ORSZÁG
VÁROSÁBÓL**

Kortárs Kiadó

Hevesi Lajos újságíró az 1860-as, 70-es évek Pest-Budájáról (majd Budapestjéről) rajzolta meg humoros tárcáit, karcoképeit. A kisvárosokból nagyvárossá összeépülő fővárosnak azt az átmeneti kor-

szakát örökíti meg, amelyről kevés ismeretünk van, és nem is így gondoljuk el ükszüleink világát. Színes, szellemes, és minden élc ellenére is szeretettel teli leírás egy világáros bölcsődés koráról és annak figuráiról: a kofákról, koldusokról, baktarekról, tűzoltókról, magyarokról, zsidókról, rácokról, svábokról, keleti és nyugati vendégekről.

A szöveget *Saly Noémi* várostörténész több mint hétszáz jegyzete kíséri, utószóval, valamint sok korabeli illusztrációval.

Ára: 3 500 Ft**CSEPELY-KNORR LUCA:
BUDAPEST KÖZPARKÉPÍTÉ-
SZETÉNEK TÖRTÉNETE A KI-
EGYEZÉSTŐL AZ ELSŐ VILÁG-
HÁBORÚIG**

Budapest Főváros Levéltára

A gazdagon illusztrált, igényes kivitelezésű kötet Budapest kifejezetten közösségi célokra létesült parkjaival foglalkozik. A vizsgált korszak a dualizmus ideje, a közparkok születésének időszaka. Vizsgálatuk a 21. században különleges jelentőségű: a budapesti városszerkezet fejlődésének megértése, a közparképítészeti történetének ismerete ugyanis nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a jövő számára sikeres városépítési tervek szülessenek.

Ára: 3 900 Ft

Megvásárolható Budapest Főváros Levéltára titkárságán (1139 Budapest, Teve u. 3-5.)

**PÁL KÁLMÁN:
SZÉCHENYI ISTVÁN**

Holnap Kiadó

Pál Kálmán fiataloknak szóló életrajzi írása friss szemlélettel mutatja be gróf *Széchenyi István* életét, fókuszba állítva nemzetépítő munkásságának fontosságát. *Széchenyi* állhatatos munkálkodása hazája felvirágoztatására nem csak máig élő és tanulságos példa a felnövekvő fiatal nemzedék előtt, de olyan kézzel fogható eredményeket hozott, mint a Lánchíd, a vasúthálózat vagy a Magyar Tudományos Akadémia. A remekül illusztrált, izgalmas képeskönyv igazi kaland az olvasónak.

Ára: 2 700 Ft